ePublishing
ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ
NATIONAL DOCUMENTATION CENTRE

Ετήσιο Ελληνόφωνο Επιστημονικό Συνέδριο Εργαστηρίων Επικοινωνίας

Τόμ. 2, Αρ. 1 (2023)

2ο Ετήσιο Ελληνόφωνο Επιστημονικό Συνέδριο Εργαστηρίων Επικοινωνίας: Το μέλλον της επικοινωνίας στην ψηφιακή εποχή

Αυτοματοποίηση και ο αντίκτυπός της στην εργασιακή ταυτότητα του σύγχρονου δημοσιογράφου

Ευθύμης Κοτενίδης, Ανδρέας Βέγλης

doi: 10.12681/cclabs.6452

Copyright © 2024, Ετήσιο Ελληνόφωνο Επιστημονικό Συνέδριο Εργαστηρίων Επικοινωνίας

Άδεια χρήσης Creative Commons Αναφορά 4.0.

Βιβλιογραφική αναφορά:

Κοτενίδης Ε., & Βέγλης Α. (2024). Αυτοματοποίηση και ο αντίκτυπός της στην εργασιακή ταυτότητα του σύγχρονου δημοσιογράφου. *Ετήσιο Ελληνόφωνο Επιστημονικό Συνέδριο Εργαστηρίων Επικοινωνίας*, *2*(1), 60–67. https://doi.org/10.12681/cclabs.6452

Αυτοματοποίηση και ο αντίκτυπός της στην εργασιακή ταυτότητα του σύγχρονου δημοσιογράφου

Ευθύμης Κοτενίδης
Υποψ. Διδάκτορας
Τμήμα Δημοσιογραφίας και Μ.Μ.Ε, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
kotenides@jour.auth.gr

Ανδρέας Βέγλης
Καθηγητής
Τμήμα Δημοσιογραφίας και Μ.Μ.Ε, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
veglis@jour.auth.gr

Περίληψη

Η παρούσα εργασία αποσκοπεί στην μελέτη της αυτοματοποίησης -και πιο συγκεκριμένα της αυτοματοποιημένης παραγωγής ειδησεογραφικού περιεχομένου- εντός του πλαισίου του δημοσιογραφικού επαγγέλματος. Εξετάζεται η σταδιακή εισχώρηση αυτοματοποιημένων στοιχείων στις αίθουσες σύνταξης, τα βασικότερα πεδία εφαρμογής των νέων τεχνολογιών εντός του επαγγέλματος, αλλά και το πως οι τεχνολογίες αυτές έχουν επηρεάσει την εργασιακή ταυτότητα του σύγχρονου δημοσιογράφου. Μελετώνται τόσο οι θετικές, όσο και οι αρνητικές επιρροές της αυτοματοποίησης στη δημοσιογραφία, συμπεριλαμβανομένων της επίδρασης των νέων τεχνολογιών στην παραγωγικότητα και στην πρόσβαση σε προηγουμένως απροσπέλαστες πληροφορίες, καθώς και το πως οι τεχνολογίες αυτές διαμορφώνουν σταδιακά νέες απαιτήσεις γύρω από τον παραδοσιακό ρόλο των εργαζομένων στην σφαίρα των μέσων μαζικής ενημέρωσης.

Λέξεις-κλειδιά: Αυτοματοποίηση, Αυτοματοποιημένη δημοσιογραφία, Εργασιακή Ταυτότητα Δημοσιογράφου

1. Περί αυτοματοποίησης

Η αυτοματοποίηση (automation) αποτελεί μια συχνά χρησιμοποιούμενη έννοια, η οποία ορίζεται ως η προσπάθεια αντικατάστασης του ανθρώπινου ελέγχου, σχεδιασμού και επίλυσης προβλημάτων από αυτόματες συσκευές και υπολογιστές (Bainbridge, 1983). Τα πλεονεκτήματα που μπορεί να επιφέρει η αυτόματη διεκπεραίωση ορισμένων καθηκόντων είναι αδιαμφισβήτητα όσον αφορά την παραγωγικότητα σε ορισμένους κλάδους, γεγονός που οδήγησε στην ραγδαία εξάπλωση της αυτοματοποίησης σε πολλούς τομείς της ανθρώπινης ζωής. Τα τελευταίο χρόνια ωστόσο, το φαινόμενο της αυτοματοποίησης άρχισε να μπαίνει στο μικροσκόπιο, με την συζήτηση περί αντικατάστασης των εργαζομένων από αυτοματοποιημένες μηχανές και προγράμματα σε διάφορους επαγγελματικούς κλάδους να αποτελεί σημείο αντιπαράθεσης.

Ερευνητές που αφιέρωσαν χρόνο στην μελέτη του φαινομένου της αυτοματοποίησης, όπως αυτό σχετίζεται με την αντικατάσταση του ανθρώπινου δυναμικού σε διάφορους κλάδους, διαπίστωσαν ότι, παραδοσιακά, επαγγέλματα που παρουσιάζουν λιγότερο επαναλαμβανόμενη δομή τείνουν να φέρουν και μεγαλύτερη αντίσταση στην αυτοματοποίησή τους (Frey & Osborne, 2017). Ο κανόνας αυτός ίσχυε – και συνεχίζει να ισχύει μέχρι και σήμερα – ωστόσο αυτό που παρατηρείται με την πάροδο του χρόνου είναι

πως η ραγδαία αύξηση της υπολογιστικής ισχύς, καθώς και η άνοδος της μηχανικής μάθησης που τροφοδοτεί σύγχρονα μοντέλα τεχνητής νοημοσύνης, έχουν αρχίσει να παρακάμπτουν παλαιότερα αδιαπέραστα εμπόδια, οδηγώντας στην αυτοματοποίηση συγκεκριμένων εργασιών και καθηκόντων που πριν από μερικά χρόνια φάνταζαν αδύνατα (Graefe, 2016). Πλέον, όταν μιλάμε για αυτοματοποίηση δεν αναφερόμαστε μόνο στην αντικατάσταση χειρωνακτικής εργασίας η απλούστερων νοητικών καθηκόντων, αλλά χάρη στις προαναφερθείσες τεχνολογίες η συζήτηση επεκτείνεται και σε πολυσύνθετες εργασίες, ή ακόμα και δημιουργικές αρμοδιότητες. Εντός αυτού του πλαισίου, η σχέση του φαινομένου της αυτοματοποίησης με μια μεγάλη σειρά επαγγελμάτων άρχισε να επανεξετάζεται, με την σφαίρα των μέσων ενημέρωσης να αποτελεί ένα βασικό κομμάτι της συζήτησης αυτής.

2. Δημοσιογραφία και αυτοματοποίηση

Η Δημοσιογραφία και η τεχνολογία ανέκαθεν αποτελούσαν έννοιες στενά συνυφασμένες μεταξύ τους (Pavlik, 2000). Η σχέση αυτή έχει σημαδευτεί από την σταδιακά αυξανόμενη εισροή αυτοματοποιημένων στοιχείων στο επάγγελμα τις τελευταίες δεκαετίες, με αποτέλεσμα τον κλονισμό ορισμένων πάγιων αντιλήψεων που αφορούσαν τόσο τον ρόλο του δημοσιογράφου, όσο και τους αντικειμενικούς περιορισμούς που περικλείουν το δημοσιογραφικό επάγγελμα. Αν και ο τομέας της δημοσιογραφίας, αρχικά ανήκε στην κατηγορία των επαγγελμάτων των οποίων η αυτοματοποίηση έμοιαζε αρκετά δύσκολη, κυρίως λόγω της φύσης των δημοσιογραφικών καθηκόντων, σαφέστατα πλέον ο χώρος των μέσων έρχεται αντιμέτωπος με την πιθανότητα αντικατάστασης σημαντικής μερίδας των εργαζομένων του κλάδου από αλγορίθμους και προγράμματα ικανά να συντελέσουν στην διαδικασία παραγωγής δημοσιογραφικού περιεχομένου (Latar & Nordfors, 2009).

2.1. Αλγοριθμική Δημοσιογραφία και τα βασικότερα πεδία εφαρμογής της

Ο όρος «Αλγοριθμική δημοσιογραφία», ο οποίος συχνά απαντάται και ως Αυτοματοποιημένη, Υπολογιστική ή Ρομποτική δημοσιογραφία (Anderson, 2013) επιχειρεί να περιγράψει τις αλλαγές που έχουν επιφέρει οι νέες τεχνολογίες και η αυτοματοποίηση στο επάγγελμα κατά τις τελευταίες δεκαετίες. Μια επιγραμματική εξέταση των σημαντικότερων πεδίων εφαρμογής των νέων αυτών τεχνολογιών καθιστά σαφές πως το δημοσιογραφικό επάγγελμα έχει υποστεί πολυεπίπεδες αλλαγές τα τελευταία χρόνια, οι οποίες μπορούν να εξεταστούν τόσο υπό το πρίσμα της υποβοήθησης των δημοσιογραφικών καθηκόντων, όσο και αυτό της πιθανής αντικατάστασης των εργαζομένων λόγω της αυτοματοποίησης. Τέσσερα βασικότερα πεδία εφαρμογής τους είναι τα εξής (Kotenidis & Veglis, 2021):

1. Αυτοματοποιημένη παραγωγή περιεχομένου
2. Εξόρυξη δεδομένων
3. Διαμοιρασμός ειδήσεων
4. Βελτιστοποίηση περιεχομένου

Η τετραμελής αυτή κατηγοριοποίησης συγκεντρώνει τους βασικότερους τομείς που έχουν επηρεαστεί πιο εμφανώς από την εισροή αυτόματων διεργασιών στην δημοσιογραφία, ωστόσο σαφώς δεν είναι δυνατόν να καλύψει όλες τις πιθανές εφαρμογές των νέων πολύπλευρων διαθέσιμων εργαλείων που έκαναν την εμφάνισή τους τα τελευταία χρόνια. Εξετάζοντας, ωστόσο, τις τέσσερεις αυτές κατηγορίες, μπορούμε να εντοπίσουμε ορισμένα από τα σημαντικότερα σημεία τριβής που έχουν δημιουργηθεί τα τελευταία χρόνια, ιδιαίτερα μετά την εισαγωγή της τεχνητής νοημοσύνης στην παραγωγική διαδικασία.

Η πρώτη από τις παραπάνω κατηγορίες -η αυτοματοποιημένη παραγωγή περιεχομένου- αποτελεί κατά γενική ομολογία το σημαντικότερο πεδίο εφαρμογής νέων τεχνολογιών στην δημοσιογραφία και ως εκ τούτου πιο αμφιλεγόμενο (Montal & Reich, 2017) και αυτός είναι και ο λόγος για τον οποίο θα αναλυθεί εκτενέστερα στη συνέχεια. Οι υπόλοιπες τρεις κατηγορίες, αν και σαφώς δεν έχουν επιφέρει το ίδιο μέγεθος αλλαγών συγκριτικά με την αυτοματοποιημένη παραγωγή περιεχομένου, έχουν αποδειχθεί σχεδόν εξίσου σημαντικές, όσον αφορά την εξέλιξη του δημοσιογραφικού επαγγέλματος και επομένως αξίζει να γίνει μια επιγραμματική αναφορά σε αυτές. Όσον αφορά την εξόρυξη δεδομένων (Data Mining), αυτή ορίζεται ως η απόπειρα απόσπασης πληροφοριών από ένα πολύ μεγαλύτερο σύνολο δεδομένων με σκοπό την εξαγωγή συμπερασμάτων (Ramageri, 2010). Η συγκεκριμένη διαδικασία συντελείται αλγοριθμικά και σε πολλές περιπτώσεις μπορεί όχι μόνο διευκολύνει τον δημοσιογράφο επισπεύδοντας την εξαγωγή συμπερασμάτων η οποία υπό διαφορετικές συνθήκες θα ήταν πολύ πιο χρονοβόρα, αλλά παράλληλα μπορεί να αποτελέσει και δίοδο για την πρόσβαση του εργαζομένου σε προηγουμένως απροσπέλαστες πληροφορίες (Kotenidis & Veglis, 2021). Η αιτία για το παραπάνω είναι η ύπαρξη ορισμένων συνόλων δεδομένων τα οποία συχνά απαντώνται με τον όρο «Μεγάλα Δεδομένα» (Big Data) τα οποία δεν δύναται να αναλυθούν από τον άνθρωπο λόγω μιας σειράς από περιορισμούς όπως το εξαιρετικά μεγάλο μέγεθός τους ή η ταχύτατη ενημέρωσή τους (Kitchin, 2014). Σε τέτοιες περιπτώσεις η αυτοματοποιημένη εξέταση αυτών των δεδομένων αποτελεί μονόδρομο για τον δημοσιογράφο, καθιστώντας την χρησιμότητα της εξόρυξης δεδομένων σαφή (Veglis et al., 2022).

Αντιστοίχως, οι διαδικασίες του διαμοιρασμού και της βελτιστοποίησης πληροφοριών αφορούν κυρίως την διανομή ειδήσεων μέσω του διαδικτύου και σε πιο συγκεκριμένες περιπτώσεις των μέσων κοινωνικής δικτύωσης. Ορισμένες μόνο από τις προεκτάσεις των τεχνολογιών αυτών περιλαμβάνουν την αυτόματη αποστολή άρθρων στους αναγνώστες ενός μέσου, εξασφαλίζοντας όσο το δυνατόν μεγαλύτερη προβολή για το περιεχόμενο (Lokot & Diakopoulos, 2016), καθώς και την δημιουργία εξατομικευμένων ροών ειδήσεων, βασισμένων στις προτιμήσεις του εκάστοτε αναγνώστη, παρέχοντας μια πιο διαδραστική εμπειρία κατανάλωσης περιεχομένου (Jones & Jones, 2019). Οι διαδικασίες αυτές συχνά διεκπεραιώνονται μέσω της χρήσης αυτόματων προγραμμάτων όπως τα Chatbot, τα οποία είναι ικανά να αλληλοεπιδράσουν με τους χρήστες με φυσικό τρόπο, προσφέροντάς τους εξατομικευμένο περιεχόμενο συστηματικά (Veglis & Kotenidis, 2020). Η αυτοματοποίηση των παραπάνω εργασιών έχει επιφέρει σημαντικές αλλαγές στο δημοσιογραφικό επάγγελμα, καθώς η αλγοριθμική υποβοήθηση των παραδοσιακών τρόπων διαμοιρασμού ειδήσεων έχει καταστήσει τις διαδικασίες αυτές πολύ πιο αποτελεσματικές από ότι ήταν στο παρελθόν (Kotenidis et al., 2022). Ταυτόχρονα ωστόσο, εγείρονται και ορισμένα ερωτηματικά σχετικά με την φύση των αλγορίθμων αυτών, όσον αφορά πιθανές προκαταλήψεις -σκόπιμες η μη- που μπορεί να τους διακατέχουν. Αυτός είναι και ο λόγος που αρκετοί ερευνητές έχουν αρχίσει να εξετάζουν το ζήτημα της αλγοριθμικής διαφάνειας, υποστηρίζοντας πως για την διασφάλιση ενός δίκαιου και αμερόληπτου συστήματος διαμοιρασμού ειδήσεων είναι απαραίτητη η εξέταση των διαδικασιών που μεσολαβούν για την δημιουργία αυτού (Diakopoulos & Koliska, 2017).

2.2. Αυτοματοποιημένη παραγωγή δημοσιογραφικού περιεχομένου και οι προεκτάσεις της

Τα τελευταία χρόνια η συζήτηση περί αυτοματοποίησης έχει αρχίσει να επεκτείνεται με ανησυχητική κατά κάποιους ταχύτητα, ωστόσο, οι απόπειρες αυτοματοποίησης

ορισμένων εκ των δημοσιογραφικών καθηκόντων, και δη η δημιουργία αυτοματοποιημένου περιεχομένου, δεν αποτελούν νέο φαινόμενο. Ορισμένα από τα πρώτα παραδείγματα μιας πρώιμης απόπειρας αυτοματοποίησης των δημοσιογραφικών καθηκόντων μπορούν να εντοπιστούν πολλά χρόνια πίσω, συγκεκριμένα έως και την δεκαετία του 1960. Αυτή τη χρονική περίοδο η χρήση υπολογιστών για τη δημιουργία αυτόματων περιλήψεων κειμένου για δελτία καιρού αποτέλεσε ένα πρωταρχικό βήμα προς τις πολύ πιο σύνθετες τεχνικές που θα αξιοποιόντουσαν το μέλλον (Glahn, 1970), με τα πρώτα σαφή παραδείγματα να γίνονται ορατά στις αρχές της δεκαετίας του 2010. Ορισμένες από τις πρώτες προσπάθειες σύγχρονης αυτοματοποιημένης παραγωγής ειδήσεων από μεγάλους ειδησεογραφικούς οργανισμούς έκαναν βαθμιαία την εμφάνισή τους (Clerwall, 2014) αποκτώντας σταδιακά όλο και πιο εξειδικευμένη θεματολογία. Αρχικά η αυτοματοποιημένη παραγωγή ειδήσεων περιορίζονταν κυρίως στην κάλυψη αθλητικών ειδήσεων, δελτίων καιρού και άλλων παρόμοιων ιστοριών που πηγάζουν κυρίως από ειδήσεις βασισμένες σε δεδομένα. Αυτό οφείλονταν κυρίως στην προβλέψιμη δομή τους (Graefe & Bohlken, 2020) η οποία καθιστούσε τέτοιου είδους ρεπορτάζ πολύ πιο εύκολο να αυτοματοποιηθούν. Η τελευταία δεκαετία ωστόσο έχει επιφέρει ριζικές αλλαγές στο πεδίο της φυσικής παραγωγής γλώσσας, επιτρέποντας έτσι την αυτοματοποίηση μιας πολύ ευρύτερης γκάμας δημοσιογραφικού περιεχομένου. Πολλοί κολοσσοί όπως το Forbes και οι New York Times ξεκίνησαν βαθμιαία την χρήση αλγοριθμικής παραγωγής περιεχομένου στα μέσα της προηγούμενης δεκαετίας με τα αποτελέσματα να είναι εντυπωσιακά για την εποχή (Clerwall, 2014).

Κατά τα παραπάνω, η συζήτηση γύρω από την αυτοματοποίηση των διεργασιών του δημοσιογραφικού επαγγέλματος ήρθε στο προσκήνιο σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό την τελευταία δεκαετία, με αποκορύφωμα το πολύ πρόσφατο παρελθόν. Συγκεκριμένα τα τέλη του 2022 και οι αρχές του 2023 σημαδεύτηκαν από την δημόσια κυκλοφορία της τεχνητής νοημοσύνη γενικής χρήσης (General Purpose AI) γνωστή στο ευρύ κοινό με το όνομα Chat-GPT. Πρόκειται για ένα μεγάλο μοντέλο γλωσσικής επεξεργασίας βασισμένο στην αρχιτεκτονική GPT-3 (και αργότερα GPT-3.5 και GPT-4) της OpenAI το οποίο σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα αναδείχθηκε ως ένα εξαιρετικά χρήσιμο εργαλείο για έρευνα και ανάλυση δεδομένων, καθώς και παραγωγή δημοσιογραφικού περιεχομένου (Pavlik, 2023). Το μοντέλο γλωσσικής παραγωγής GPT-3 αποτέλεσε ένα πρώτο καινοτόμο βήμα στο κομμάτι της αυτοματοποιημένης παραγωγής περιεχομένου, ωστόσο δεν αποτελεί πλέον την μοναδική εναλλακτική, καθώς πολλές ανταγωνιστικές τεχνολογίες έκαναν σύντομα την εμφάνισή τους (Google Bard, BingChat, NotionAI, κ.τ.λ.) συμβάλλοντας στον σταδιακό εκδημοκρατισμό της τεχνητής νοημοσύνης και κατ' επέκταση στην ευρύτερη χρήση της για δημοσιογραφικούς σκοπούς. Η ιδιαιτερότητα που παρουσιάζουν αυτές οι νέες τεχνολογίες σε σχέση με παλαιότερες απόπειρες αυτοματοποίησης είναι η δυνατότητα σύνθεσης νέου δημιουργικού περιεχομένου, εξ ου και η εναλλακτική ονομασία με την οποία απαντώνται συνήθως: Παραγωγική η Δημιουργική τεχνητή Νοημοσύνη (Generative AI, ή GenAI εν συντομία). Αν και η αξιοποίησή τους για δημοσιογραφικούς σκοπούς αποτελεί ακόμα ένα φαινόμενο υπό εξέταση, αυτές οι εξαιρετικά ισχυρές αλγοριθμικές λύσεις έχουν προς το παρόν αποδειχθεί ικανές να μιμηθούν δημοσιογραφική γραφή με αρκετά μεγάλη επιτυχία (Lermann Henestrosa, Grevinga & Kimmerlea, 2022). Η συγκεκριμένη κατάσταση αποτελεί αποκορύφωμα μιας συνεχούς αυξανόμενης πίεσης που ασκείται διαχρονικά από τις διαδικασίες της αυτοματοποίησής στο δημοσιογραφικό επάγγελμα και αναζωπύρωσε τις συζητήσεις σχετικά με την πιθανή αντικατάσταση των εργαζομένων του κλάδου, τόσο σε ακαδημαϊκό επίπεδο, όσο και εντός της ίδιας της σφαίρας των μέσων μαζικής ενημέρωσης.

3. Εργασιακή ταυτότητα του σύγχρονου δημοσιογράφου

Το ερώτημα που απορρέει από τα παραπάνω είναι το εξής: Τι σημαίνουν οι προαναφερθείσες αλλαγές για τον σύγχρονο δημοσιογράφο; Η απάντηση του συγκεκριμένου ερωτήματος σίγουρα δεν είναι εύκολη, ωστόσο βάσει των πρώτων ενδείξεων δύναται να γίνει μια απόπειρα απάντησής του. Καθότι η αύξηση της υπολογιστικής ισχύς, η οποία συνοδεύτηκε από την ευρύτερη χρήση της τεχνητής νοημοσύνης στον χώρο τον μέσων, έχουν αρχίσει να παρακάμπτουν παλαιότερα αδιαπέραστα εμπόδια στον τομέα παραγωγής ειδήσεων (Graefe, 2016), καθίσταται πλέον σαφές πως το πεδίο των μέσων αλλάζει. Ορισμένα από τα πρώτα δείγματα σχετικών ερευνών υποδηλώνουν πως το αυτοματοποιημένο δημοσιογραφικό περιεχόμενο δεν διαφέρει σημαντικά από ανθρώπινη γραφή σε τομείς όπως αξιοπιστία και φερεγγυότητα (Clerwall, 2014; Graefe et al., 2018; Wölker & Powell, 2021). Επιπροσθέτως, η βελτίωση τεχνικών όπως η παραγωγής φυσικής γλώσσας γίνεται με εκθετικούς ρυθμούς, διασφαλίζοντας πως στο σχετικά άμεσο μέλλον οι σημερινές αδυναμίες που παρουσιάζουν τα προγράμματα αυτά θα απαλειφθούν. Το γεγονός αυτό πρακτικά ωθεί τους εργαζομένους στην βιομηχανία των ειδήσεων προς την αναζήτηση νέων ρόλων, με σκοπό την δημιουργία μιας συμβιωτικής σχέσης μεταξύ του δημοσιογράφου και του αλγορίθμου.

Ερευνητές όπως ο Van Dalen (2012) ισχυρίζονται πως ο επαναπροσδιορισμός των βασικών δεξιοτήτων του δημοσιογράφου εντός αυτού του νέου περιβάλλοντος κρίνεται πλέον απαραίτητος. Ο ευθύς «ανταγωνισμός» μεταξύ δημοσιογράφου και αλγορίθμου όχι μόνο δεν είναι ιδιαίτερα ευνοϊκός για τους εργαζομένους, αλλά ταυτόχρονα δεν έχει και νόημα, καθώς τα συγκεκριμένα εργαλεία δύναται να αξιοποιηθούν με τέτοιο τρόπο ώστε να διευρύνουν τους ορίζοντες του επαγγέλματος, αντί να αποτελέσουν ανταγωνισμό. Η συμβιωτική αυτή σχέση φιλοδοξεί στην αξιοποίηση της αυτοματοποίησης για την βελτίωση της παραγωγικότητας και την κάλυψη των αδυναμιών που παρουσιάζουν οι παραδοσιακές δημοσιογραφικές πρακτικές, όπως για παράδειγμα η χρήση αλγορίθμων για πρόσβαση σε προηγουμένως απροσπέλαστα δεδομένα ή η επιτάχυνση της διαδικασίας παραγωγής των ειδήσεων. Τα παραπάνω είναι ικανά να οδηγήσουν στην «απελευθέρωση» του δημοσιογράφου, μέσω του προσανατολισμού του προς πιο ερευνητικά καθήκοντα (Hong & Oh, 2020; Schapals & Porlezza, 2020), δίνοντας έμφαση στα μοναδικά πλεονεκτήματα που ανέκαθεν χαρακτήριζαν τον άνθρωπο εν αντιθέσει με τις μηχανές, όπως για παράδειγμα η δημιουργικότητα και η κριτική σκέψη. Έτσι λοιπόν η δημοσιογραφική εργασία καλείται πλέον να προσεγγίσει περισσότερο τον ρόλο του «μετά-συγγραφέα» και του «μετά-δημοσιογράφου», δρώντας προς πλαισίωση της αυτοματοποιημένης δημοσιογραφίας (Carlson, 2015), με απώτερο σκοπό την δημιουργία ενός ακόμα καλύτερου δημοσιογραφικού τελικού αποτελέσματος.

4. Συμπεράσματα

Η αυτοματοποίηση αποτελεί αδιαμφισβήτητα κινητήριο δύναμη για τις αλλαγές που έχουν επέλθει τα τελευταία χρόνια τόσο στην δημοσιογραφία, όσο και σε πολλά άλλα επαγγέλματα. Οι αλλαγές αυτές σαφέστατα έχουν επηρεάσει τον χώρο των μέσων με πολυεπίπεδο τρόπο, επεκτείνοντας τις δυνατότητες των εργαζομένων, αλλά εδραιώνοντας παράλληλα και ανησυχίες σχετικά με την πιθανή αντικατάστασή τους από αυτοματοποιημένα προγράμματα και αλγορίθμους. Ωστόσο, αποτελεί γεγονός πως η απώλεια θέσεων εργασίας λόγω των τεχνολογικών εξελίξεων παραδοσιακά συνοδεύεται και από την δημιουργία νέων επαγγελμάτων που ανταποκρίνονται στην νέα αυτοματοποιημένη

πραγματικότητα. Το φαινόμενο αυτό αρχίζει να παρατηρείται και σήμερα, τόσο όσον αφορά την απώλεια θέσεων εργασίας, όσο και την δημιουργία νέων. Επί παραδείγματι, την εμφάνισή τους έχουν αρχίσει να κάνουν σταδιακά τα λεγόμενα «συνθετικά μέσα», τα οποία ουσιαστικά αποτελούν αυτοματοποιημένες αίθουσες σύνταξής χωρίς την συμμετοχή δημοσιογράφων. Αν και οι προσπάθειες αυτές βρίσκονται ακόμα σε αρχικά στάδια, ήδη παρατηρείται μια ελαφριά «αντιστάθμιση» της επιρροής τους μέσω της ζήτηση για ορισμένους νέους ρόλους, όπως για παράδειγμα αυτός του "impact editor" (Ufarte-Ruiz et al., 2023), γεγονός που υποδεικνύει προσαρμοστικότητα από μεριάς της βιομηχανίας των ειδήσεων. Επιπροσθέτως, αρμοδιότητες όπως η εποπτεία των αλγοριθμικών ειδήσεων σε πραγματικό χρόνο παραμένουν ιδιαίτερα σημαντικές, ειδικότερα για ειδήσεις υψηλής σημασίας, ή για ηθικά και δεοντολογικά ευαίσθητο περιεχόμενο (Galily, 2018), κάτι που καθιστά την ανθρώπινη συμμετοχή αναγκαία. Τέλος, υπάρχουν και λιγότερο εμφανείς τομείς στους οποίους η συμβολή των δημοσιογράφων κρίνεται ακόμα απαραίτητη. Η τεχνητή νοημοσύνη είναι τόσο καλή όσο είναι και τα δεδομένα πάνω στα οποία εκπαιδεύτηκε. Βάσει αυτού, μέσα στα επόμενα χρόνια αναμένεται αυξημένη ζήτηση για θέσεις εργασίας στη δημιουργία, συλλογή και διαχείριση σχετικών δεδομένων (Galily, 2018), ιδιαίτερα όσον αφορά τις αλγοριθμικές λύσεις που δημιουργούνται με σκοπό συγκεκριμένα την χρήση τους για δημοσιογραφικούς σκοπούς.

Συμπερασματικά, αναλογιζόμενοι τις ριζικές αλλαγές που έχει επιφέρει η αυτοματοποίηση στο δημοσιογραφικό επάγγελμα, καθίσταται σαφές πως η αντικατάσταση ορισμένων εκ των παραδοσιακών εργασιακών καθηκόντων είναι αναπόφευκτη. Παράλληλα ωστόσο, την εμφάνισή τους κάνουν επίσης και ορισμένες νέες προοπτικές που δεν ήταν δυνατό να υλοποιηθούν στο παρελθόν. Οι αλλαγές αυτές έχουν μετατρέψει την βιομηχανία των ειδήσεων σε έναν πολύ ευμετάβλητο κλάδο, όσον αφορά τις δεξιότητες που απαιτούνται για να επιτύχει κανείς σε αυτόν (Hammond, 2017). Εντός αυτού του νέου πλαισίου, ο επαναπροσδιορισμός βασικών δεξιοτήτων του σύγχρονου δημοσιογράφου κρίνεται απαραίτητος (Van Dalen, 2012). Κατά τα παραπάνω, οι εργαζόμενοι στον χώρο τον μέσων καλούνται πλέον να αποσυνδεθούν όσο το δυνατόν περισσότερο από το αμιγώς πραγματολογικό ρεπορτάζ και να επενδύουν στα τμήματα του επαγγέλματος που χρειάζονται τις δεξιότητες που ενσαρκώνουν καλύτερα οι δημοσιογράφοι έναντι των αυτοματοποιημένων προγραμμάτων (Schapals & Porlezza, 2020).

Χρηματοδότηση

Η παρούσα εργασία δεν έχει λάβει οποιαδήποτε χρηματοδότηση.

Ευχαριστίες

Θερμές ευχαριστίες σε όλους τους συμμετέχοντες της παρούσας ερευνητικής εργασίας.

Αναφορές

Anderson, C. W. (2013). Towards a sociology of computational and algorithmic journalism. *New Media & Society*, *15*(7), 1005–1021. https://doi.org/10.1177/1461444812465137

Bainbridge, L. (1983). Ironies of automation. In *Analysis, design and evaluation of man–machine systems* (pp. 129–135). Elsevier.

Carlson, M. (2015). The Robotic Reporter. *Digital Journalism*, *3*(3), 416–431. https://doi.org/10.1080/21670811.2014.976412

Clerwall, C. (2014). Enter the robot journalist: Users' perceptions of automated content. *Journalism Practice*, *8*(5), 519–531. https://doi.org/10.1080/17512786.2014.883116

Diakopoulos, N., & Koliska, M. (2017). Algorithmic Transparency in the News Media. *Digital Journalism*, *5*(7), 809–828. https://doi.org/10.1080/21670811.2016.1208053

Frey, C. B., & Osborne, M. A. (2017). The future of employment: How susceptible are jobs to computerisation? *Technological Forecasting and Social Change*, *114*, 254–280. https://doi.org/10.1016/j.techfore.2016.08.019

Galily, Y. (2018). Artificial intelligence and sports journalism: Is it a sweeping change? *Technology in Society*, *54*, 47–51.

Glahn, H. R. (1970). Computer-produced worded forecasts. *Bulletin of the American Meteorological Society*, *51*(12), 1126–1132.

Graefe, A. (2016). Guide to automated journalism. *Tow Center for Digital Journalism*.

Graefe, A., & Bohlken, N. (2020). Automated Journalism: A Meta-Analysis of Readers' Perceptions of Human-Written in Comparison to Automated News. *Media and Communication*, *8*(3), Article 3. https://doi.org/10.17645/mac.v8i3.3019

Graefe, A., Haim, M., Haarmann, B., & Brosius, H.-B. (2018). Readers' perception of computer-generated news: Credibility, expertise, and readability. *Journalism*, *19*(5), 595–610. https://doi.org/10.1177/1464884916641269

Hammond, P. (2017). From computer-assisted to data-driven: Journalism and Big Data. *Journalism*, *18*(4), 408–424. https://doi.org/10.1177/1464884915620205

Hong, H., & Oh, H. J. (2020). Utilizing Bots for Sustainable News Business: Understanding Users' Perspectives of News Bots in the Age of Social Media. *Sustainability*, *12*(16), Article 16. https://doi.org/10.3390/su12166515

Jones, B., & Jones, R. (2019). Public service chatbots: Automating conversation with BBC News. *Digital Journalism*, *7*(8), 1032–1053. https://doi.org/10.1080/21670811.2019.1609371

Kitchin, R. (2014). Big Data, new epistemologies and paradigm shifts. *Big Data & Society*, *1*(1), 2053951714528481. https://doi.org/10.1177/2053951714528481

Kotenidis, E., & Veglis, A. (2021). Algorithmic Journalism—Current Applications and Future Perspectives. *Journalism and Media*, *2*(2), 244–257. https://doi.org/10.3390/journalmedia2020014

Kotenidis, E., Vryzas, N., Veglis, A., & Dimoulas, C. (2022). Integrating Chatbot Media Automations in Professional Journalism: An Evaluation Framework. *Future Internet*, *14*(11), Article 11. https://doi.org/10.3390/fi14110343

Latar, N. L., & Nordfors, D. (2009). Digital Identities and Journalism Content-How Artificial Intelligence and Journalism May Co-Develop and Why Society Should Care. *Innovation Journalism*, *6*(7), 3–47.

Lokot, T., & Diakopoulos, N. (2016). News Bots: Automating news and information dissemination on Twitter. *Digital Journalism*, *4*(6), 682–699. https://doi.org/10.1080/21670811.2015.1081822

Montal, T., & Reich, Z. (2017). I, robot. You, journalist. Who is the author? Authorship, bylines and full disclosure in automated journalism. *Digital Journalism*, *5*(7), 829–849. https://doi.org/10.1080/21670811.2016.1209083

Pavlik, J. (2000). The impact of technology on journalism. *Journalism Studies*, *1*(2), 229–237. https://doi.org/10.1080/14616700050028226

Pavlik, J. (2023). Collaborating With ChatGPT: Considering the Implications of Generative Artificial Intelligence for Journalism and Media Education. *Journalism & Mass Communication Educator*, *78*(1), 84–93.

https://doi.org/10.1177/10776958221149577

Ramageri, B. (2010). Data mining techniques and applications. *Indian Journal of Computer Science and Engineering*, *1*.

Schapals, A. K., & Porlezza, C. (2020). Assistance or Resistance? Evaluating the Intersection of Automated Journalism and Journalistic Role Conceptions. *Media and Communication*, *8*(3), Article 3. https://doi.org/10.17645/mac.v8i3.3054

Ufarte-Ruiz, M.-J., Murcia-Verdú, F.-J., & Túñez-López, J.-M. (2023). Use of artificial intelligence in synthetic media: First newsrooms without journalists. *Profesional de La Información*, *32*(2).

https://revista.profesionaldelainformacion.com/index.php/EPI/article/view/87082

Van Dalen, A. (2012). The algorithms behind the headlines: How machine-written news redefines the core skills of human journalists. *Journalism Practice*, *6*(5–6), 648–658. https://doi.org/10.1080/17512786.2012.667268

Veglis, A., & Kotenidis, E. (2020). Employing chatbots for data collection in participatory journalism and crisis situations. *Journal of Applied Journalism & Media Studies*, *11*(3), 309–332. https://doi.org/10.1386/ajms_00044_1

Veglis, A., Saridou, T., Panagiotidis, K., Karypidou, C., & Kotenidis, E. (2022). Applications of Big Data in Media Organizations. *Social Sciences*, *11*(9), Article 9. https://doi.org/10.3390/socsci11090414

Wölker, A., & Powell, T. E. (2021). Algorithms in the newsroom? News readers' perceived credibility and selection of automated journalism. *Journalism*, *22*(1), 86–103. https://doi.org/10.1177/1464884918757072